

מספר הקורס: 6030456

שם הקורס בעברית: חסידות ופילוסופיה אנליטית

שם הקורס באנגלית: Hasidut and Analytic Philosophy

שנה"ל: תשפ"ד

שם המרצה: ד"ר אולה סולומיאק

שם תכנית הלימודים: התוכנית הבינתחומית בפילוסופיה ובהגות יהודית

סיווג הקורס: שו"ס

משך והיקף הקורס: סמסטר ב, 2 ש"ס

נקודות זכות אקדמיות: 2 נ"ז

דרישות קדם: נושאים בפילוסופיה אנליטית, חסידות והתנגדות

מועד שעות הקבלה: יום ה', 13:00-12:00

פרטי קשר של המרצה: ollas@shalem.ac.il

תיאור הקורס:

קורס זה מתמקד בניסיון לחבר בין הפילוסופיה האנליטית והחסידות. בעיקר, נשתמש בכלים ובמושגים של הפילוסופיה האנליטית כדי להסתכל מזווית חדשה על טקסטים חסידיים. נעסוק בארבעה נושאים מרכזיים: הזמן וחוויית הזמן, תשובה והעצמי, בחירה חופשית, וצמצום. נקדיש שלושה מפגשים לכל נושא. במפגש הראשון בכל תמה, נלמד יחד – בזוגות או בקבוצות קטנות – טקסטים חסידיים נבחרים העוסקים בנושא הרלוונטי, ונבחן את השאלות הפילוסופיות העשויות להתעורר מתוכם. במפגש השני, נעסוק בדיון עכשווי בפילוסופיה האנליטית הנוגע לשאלות המרכזיות שהעלנו במפגש הראשון. במפגש השלישי, ננסה באופן מפורש לגשר בין שני העולמות.

נלמד תורות של ר' שניאור זלמן מליאדי, ר' נחמן מברסלב, ר' מרדכי יוסף ליינר מאיזביצה, ור' צדוק הכהן מלובלין. נעסוק דרך תורתם בשאלות כגון: מהו המבנה של חוויית הזמן? מהו העצמי, והאם ניתן לשנות אותו? האם ניתן לשנות את העבר? האם יש לאדם בחירה חופשית? מהם התנאים המטאפיזיים המאפשרים בחירה חופשית? האם העולם קיים "באמת"?

דרך דיונים בשאלות אלה ומקומם בפילוסופיה האנליטית ובחסידות, נעסוק גם בשאלות בסיסיות יותר הנוגעות לניסיון לחבר בין שני התחומים: האם כלי הפילוסופיה האנליטית אכן יכולים להוות נקודת מבט ייחודית על רעיונות חסידיים? האם בהגות החסידית יש היבטים החסומים מטבעם

בפני עיניים אנליטיות? האם המפגש עם הפילוסופיה האנליטית יכול להבהיר את הצדדים הלא תיאורטיים (המעשיים, המיסטיים/דתיים או הנפשיים) בכתבים החסידיים? ומנגד, כיצד רעיונות חסידיים המנותחים בכלים אנליטיים יכולים להעשיר את מחקר הפילוסופיה האנליטית בזמננו?

דרך הניסיון לחבר בין שני התחומים, הסטודנטים ירכשו כלים להתבונן בצורה חדשה בכתבים חסידיים ולהחיל את מסגרת העבודה הרעיונית של הפילוסופיה האנליטית בהקשרים רחבים יותר. שאיפתו היותר כללית של הקורס היא לסייע לתלמידים לפתוח "שערים לחיבור ואינטגרציה", בלימודיהם ובחייהם האישיים: בשאלת היחס שבין הפילוסופיה וההגות היהודית בלימודיהם במרכז האקדמי שלם, ובאופן יותר רחב.

מטרות הקורס:

מטרתו של קורס זה היא פתיחת שער לחקר החיבורים האפשריים שבין עולמות הפילוסופיה האנליטית והחסידות. ביתר פירוט קורס זה מבקש (1) להשתמש בכלים של הפילוסופיה האנליטית בנייתוח של כתבים חסידיים, (2) לחקור את היתכנות השימוש ברעיונות חסידיים בדיונים עכשוויים בפילוסופיה האנליטית (3) ולהציב בפני התלמידים דוגמה חיה לגישור בין שני הלכי חשיבה הנראים רחוקים זה מזה, ולהשלכות של חיבור שכזה על לימודיהם ועל חייהם האישיים.

חובות הקורס והרכב הציון בקורס:

לקראת רוב השיעורים יועלה לאתר הקורס מאמר אחד (או קטעים קצרים משני מאמרים) שיש לקראו לקראת השיעור. סטודנטים מצופים לבוא לשיעורים אלה מוכנים לדיון בנושא המאמר. הסטודנטים יידרשו לנהל "יומן קורס" בו ירשמו את השאלות והתובנות שיתעוררו לאורך הקורס. לאחר לפחות 10 מתוך 13 המפגשים יידרשו הסטודנטים לשלוח "רשומה" אחת מן היומן הזה – מחשבה או שאלה קצרה בכתב, ממשפט אחד ועד עמוד שלם, שתוגש עד ארבעה ימים לאחר המפגש. הציון ליומן הקורס יינתן על בסיס המאמץ שהרשומות משקפות בלבד – ניקוד מלא יינתן לכל הגשה שמראה מאמץ רציני לחשוב על החומר ולהגיב אליו.

כעבודת סיום תידרש כתיבה של 5-7 עמודים (2000-3000 מילים), על נושא ממוקד מהנושאים של הקורס. תהיה אפשרות לבחור את נושא העבודה בהתאם לאישור המרצה.

- יומן קורס: 30%
- עבודת סיום: 70%
- ציון עובר בקורס: 60
- יש לקרוא את קריאת החובה לקראת כל שיעור.

פירוט השיעורים

שיעור מס' 1: מבוא לקורס: שאלות ומתודולוגיה; רקע לדיונים המרכזיים
אין קריאת חובה

שיעור מס' 2: לימוד משותף: רבי נחמן מברסלב על הזמן וחוייתו של הצדיק
אין קריאת חובה

שיעור מס' 3: מבנה חווית הזמן: תיאוריות עכשוויות
קריאת חובה:

Kelly, S.D. "Puzzles of Temporal Experience" (2005). In *Cognition and the Brain*. A. Brook & K. Akins (eds.), Cambridge: Cambridge University Press. pp. 208-226.

שיעור מס' 4: חווית הזמן של הצדיק: פרשנות עכשווית
קריאת חובה:

Solomyak, O. "Above Time: Rabbi Nachman's *Tzaddik* and Enlightened Temporal Experience" (2021). *The Monist*, Vol. 104, pp. 410-425.

שיעור מס' 5: לימוד משותף: תשובה והעצמי – האפשרות של שינוי רדיקאלי
אין קריאת חובה

שיעור מס' 6: תיאוריות עכשוויות: האני המתמיד כאשליה
קריאת חובה:

Velleman, J. D. "So It Goes" (2006). *The Amherst Lecture in Philosophy*, Vol. 1, pp. 2-20.

שיעור מס' 7: תשובה והעצמי – האם ניתן לשנות את העבר?
קריאת חובה:

Lebens, S. & Goldschmidt, T. "The Promise of a New Past" (2017). *Philosophers' Imprint*, Vol. 17, No. 18, pp. 1-25.

שיעור מס' 8: לימוד משותף: הרב מרדכי יוסף ליינר מאיזביצה והרב צדוק הכהן מלובלין על בחירה חופשית
אין קריאת חובה

שיעור מס' 9: בחירה חופשית והדטרמיניזם: תיאוריות עכשוויות

קריאת חובה:

Frankfurt, H. "Alternative Possibilities and Moral Responsibility" (1969). *The Journal of Philosophy*, Vol. 66, No. 23, pp. 829-839.

שיעור מס' 10: בחירה חופשית מול קביעה אלוהית: קומפטיבליזם או פרדוקס?

קריאות חובה:

Lebens, S. "God and his imaginary friends: A Hassidic metaphysics" (2015). *Religious Studies*, Vol. 51, pp. 183-190.

Zur, A. "The Hidden Root: The Existential Paradox of Rabbi Tzadok" (2021). *Tradition*, Vol. 53, No. 4, pp. 53-68.

שיעור מס' 11: לימוד משותף: צמצום לא כפשוטו – האם קיומו של העולם הוא אשליה?

אין קריאת חובה

שיעור מס' 12: מטאפיזיקה חסידית בפילוסופיה אנליטית עכשווית: אידיאליזם חסידי

קריאת חובה:

Lebens, S. "Nothing Else" (2015). *European Journal for Philosophy of Religion*, Vol. 11, No. 2, pp. 1-20.

שיעור מס' 13: מטאפיזיקה חסידית בפילוסופיה אנליטית עכשווית: צמצום וביסוס (grounding)

קריאות חובה:

Solomyak, O. "A Puzzle for Realism about Ground" (forthcoming). *dialectica*. (pp. 1-9, 14-25)

Solomyak, O. "Tzimtzum: The (Meta-)metaphysics of Divine Contraction" (forthcoming). *Routledge Companion to Jewish Philosophy*. D. Rynhold & T. Goldschmidt (eds.), Routledge. (pp. 4-9)